POLITISK KRONIK

UDLANDET

Oktober 1962

1. – Jemen, hvor en officersjunta under ledelse af oberst Abdullah Sallal 27/9 har styrtet imam Mohammed el Badr og proklameret republikken, afbryder de diplomatiske forbindelser med Saudi Arabien og sætter forsvars- og samarbejdspagten med Den forenede arabiske Republik (opsagt 25/11 1961) i kraft. – 10. erklærer Jemen at befinde sig i krigstilstand med Saudi Arabien. – 22. Jemenitiske fly bombarderer en grænselandsby i det britiske protektorat Aden, hvorefter de britiske styrker ved grænsen til Jemen forstærkes. – 31. Republikken Jemens regering omdannes, og der udstedes et dekret om en provisorisk forfatning.

FN overtager administrationen af Vest Ny Guinea (se 15/8).

3. – Præsident de Gaulle offentliggør et forslag om en forfatningsændring, hvorefter republikkens præsident fremtidig skal vælges ved direkte valg. Forslaget vil komme til folkeafstemning 28/10. – 5. Nationalforsamlingen vedtager med 280 stemmer, 39 flere end den nødvendige absolutte majoritet, et mistillidsvotum til regeringen Pompidou. Forinden har statsrådet, den højeste administrative domstol, udtalt, at den foreslåede fremgangsmåde er forfatningsstridig. – 6. Regeringen Pompidou indgiver sin afskedsbegæring. Præsident de Gaulle beslutter at opløse nationalforsamlingen og anmoder regeringen om fortsat at udføre sine funktioner, indtil nyvalg har fundet sted. – 18. Præsident de Gaulle erklærer, at han vil træde tilbage ikke blot hvis forfatningsændringen bliver forkastet, men også hvis forslaget kun opnår et ringe flertal. – 28. Ved folkeafstemningen afgives ca. 13.150.000 ja-stemmer og ca. 7.975.000 nej-stemmer. Antallet af ja-stemmer udgør 62,25 pct. af de gyldigt afgivne stemmer, og forslaget til forfatningsændring har hermed fået tilslutning fra 46,66 pct. af samtlige stemmeberettigede. – 31. De Gaulle erklærer sig tilfreds med resultatet af folkeafstemningen.

På arbejderpartiets kongres i Brighton udtaler parlamentsgruppens leder, Hugh Gaitskell, sin ubetingede modstand mod indtræden i EEC, hvis ikke Commonwealths, EFTA-staternes og det britiske landbrugs interesser virkelig kan sikres, og Storbritannien derudover fortsat selv kan bestemme sin udenrigspolitik og sin økonomiske politik. Et stort flertal på kongressen giver tilslutning til disse synspunkter. – 11. Det konservative partis konference i Llandudno godkender med stort flertal de hidtil opnåede resultater i forhandlingerne med EEC og understreger den store betydning for den frie verden af et positivt resultat.

Den amerikanske astronaut Walter M. Schirra foretager en vellykket rumflyvning, under hvilken han omkredser jorden 6 gange (se 11/8).

9. – Uganda bliver uafhængig stat inden for det britiske Commonwealth (se 29/6). – 25. Uganda optages i FN, der herefter tæller 110 stater.

11. – Præsident Kennedy underskriver Trade Expansion Act, som afløser Reciprocal Trade Agreements Act af 1934.

12. – FNs generalforsamling opfordrer med 84 stemmer mod 2 Storbritannien til at tage skridt til at sikre ophævelsen af forbudet i Syd Rhodesia mod Zimbabwe People's Union (udstedt 20/9) og af restriktionerne på en række ledende nationalisters, bl. a. Joshua Nkomo's bevægelsesfrihed. – 31. kræver generalforsamlingen med 81 stemmer mod 2 yderligere suspension af forfatningen af 6/12 1961 og aflysning af de forestående valg, indkaldelse af en forfatningskonference samt stemmeret og lige rettigheder for hele befolkningen. Det pålægges generalsekretær U Thant at drage omsorg for kravenes gennemførelse.

16. – I Elisabethville sluttes våbenstilstand i den månedlange guerilla mellem Katangas gendarmer og centralregeringens styrker. Den følgende dag ophæver ministerpræsident Cyrille Adoula våbenstilstandsoverenskomsten som stridende mod U Thants Congoplan (se 17/8).

17. – FNs generalforsamling vælger Brasilien, Marokko, Norge og Philippinerne til medlemmer af sikkerhedsrådet i stedet for Chile, Den forenede arabiske Republik, Irland og Rumænien. De øvrige ikkepermanente medlemmer er Ghana og Venezuela.

20. – Stærke kinesiske styrker begynder en større offensiv mod Indien såvel i Ladakh-området i det nordøstlige Kashmir (som de hævder er en del af Sinkiang provinsen) som i grænseegnene mellem Bhutan, Tibet og Burma (North-Eastern Frontier Agency). Medens de i Ladakh-området kun rykker frem til den linie, de gør krav på som grænselinie, trænger de ved nordøstgrænsen 100 miles ind i North-Eastern Frontier Agency og er 21/11 nået frem næsten til Assam-sletten. – 22. Premierminister Nehru retter en appel til det indiske folk om beslutsomt at modsætte sig den kinesiske aggression. 25/10 udtaler han ved en konference med provinsguvernørerne, at begivenhederne har fået inderne til at forstå, at de har levet i en selvskabt kunstig atmosfære uden kontakt med virkeligheden, og han opfordrer til at følge Englands eksempel efter Dunkirk. – 24. Den kinesiske regering foreslår, at tropperne på begge sider skal trække sig 20 km tilbage fra de nuværende stillinger, og at der skal afholdes et møde mellem Nehru og ministerpræsident Chou En-lai. Forslaget afvises af Indien, der kun vil forhandle, hvis de kinesiske tropper trækker sig tilbage til deres stillinger før 8/9 1962. – 25. Pravda opfordrer Indien til at acceptere det kinesiske forslag. – 26. Præsident Radha Krishnan proklamerer undtagelsestilstand i hele Indien. – 27. Nehru erklærer, at den indiske regering vil købe krigsmateriel i et hvilket som helst land, hvor der er mulighed derfor. – 30. Det amerikanske udenrigsministerium meddeler, at USA så hurtigt som muligt vil imødekomme en indisk anmodning om våbenleverancer. Storbritannien erklærer sig ligeledes rede til at levere våben til Indien. – 31. Efter stærke krav såvel i som uden for kongrespartiet om forsvarsminister Krishna Menons tilbagetræden overtager Nehru selv forsvarsministeriet. Menon udnævnes til minister for rustningsproduktionen.

22. – Præsident Kennedy meddeler i en radio- og fjernsynstale, at USA har beviser for tilstedeværelsen af offensive russiske raketvåben på Cuba (se 2/9). Som modforholdsregel vil alle skibe ligegyldigt af hvilken nationalitet, som viser sig at have offensive våben til Cuba ombord, blive beslaglagt af den amerikanske flåde, hvis de ikke vender om. »Karantænen« vil blive fortsat, indtil alle de offensive våben er fjernet fra Cuba under FNs kontrol. Præsidenten erklærer, at ethvert angreb fra Cuba med atomraketvåben mod en hvilken som helst stat på den vestlige halvkugle vil blive betragtet som et rus-

sisk angreb på USA og medføre fuld gengældelse. – 23. TASS meddeler, at Sovjetunionen har ophævet al orlov i de militære styrker og standset al hjemsendelse fra raketvåben-, ubåds- og antiluftskytsenheder. Sovjetunionen betegner blokaden af Cuba som sørøveri og en uhørt krænkelse af folkeretten, beskylder USA for at have gjort det første skridt til at slippe en brintbombekrig løs og erklærer, at våbnene til Cuba kun har defensive formål. Præsident Kennedy proklamerer forbud mod levering af offensive våben til Cuba og bestemmer, at »karantænen« skal træde i kraft 24/10 kl. 2 p. m. Greenwich tid. Forud herfor har OAS (organisationen af amerikanske stater) i et rådsmøde i Washington enstemmigt vedtaget at støtte USA's aktion. FN's sikkerhedsråd drøfter situationen på foranledning af de tre implicerede stater. – 24. Karantænen træder i kraft. Fra Washington meldes, at nogle russiske skibe med kurs mod Cuba tilsyneladende har ændret kurs, mens andre fortsætter. I Syd Florida udfoldes stærk militær aktivitet. FN's fungerende generalsekretær U Thant foreslår »våbenstilstand«, hvorunder USA skal suspendere »karantænen« og Sovjetunionen våbenafskibningerne til Cuba, ligesom han retter en appel til Cuba om at suspendere arbejdet på »større militære installationer«. – 25. Den amerikanske flåde standser et russisk tankskib på vej til Cuba, men lader det fortsætte, efter at det er konstateret, at det ikke har offensive våben ombord. Ifølge Den røde Stjerne har forsvarsminister, marskal Malinovsky erklæret, at de russiske væbnede styrker er i højeste beredskab og ved første signal er rede til øjeblikkelig aktion mod fjendens militære, strategiske, økonomiske og politiske centrer. – 26. Fra Washington meddeles, at arbejdet på de russiske raketbaser på Cuba fortsættes i stærkt tempo. På henvendelser fra U Thant svarer ministerpræsident Khrushchev, at han som en ren midlertidig foranstaltning har givet de russiske skibe ordre til at holde sig uden for opbringelsesområdet, og præsident Kennedy erklærer, at den amerikanske flåde vil gøre alt for at undgå en »konfrontation« med russiske skibe uden for dette område. – 27. Khrushchev foreslår i et brev til Kennedy, at Sovjetunionen skal fjerne sine offensive våben fra Cuba og USA lignende offensive våben i Tyrkiet – alt under FN-kontrol. I Washington offentliggøres Kennedys svar på et ikke offentliggjort brev fra Khrushchev af 26/10. Kennedy hilser med glæde Khrushchevs ønske om en hurtig løsning af krisen og accepterer hans tilbud om under international kontrol at trække de offensive våben bort fra Cuba mod at USA ophæver »karantænen« og afgiver forsikring om ikke at invadere Cuba. Kennedy understreger, at det første skridt må være standsningen af arbejdet på raketbaserne på Cuba. – 28. Khrushchev meddeler i et brev til Kennedy, at Sovjetunionen har givet ordre til at demontere raketbaserne og sende våbnene hjem til Sovjetunionen, samt at viceudenrigsminister Kuznetsov vil rejse til New York for at bistå U Thant i hans bestræbelser for afspænding af den farlige internationale situation. – 31. U Thant afslutter et 2 dages besøg i Havana, hvor han har forhandlet med Fidel Castro. Under besøget suspenderer USA »karantænen«.

30. – FNs generalforsamling afviser med 56 stemmer mod 42 at optage den kinesiske folkerepublik i FN; 12 undlader at stemme.

Den 78-årige Ben-Zvi genvælges som Israels præsident for en ny (tredje) 5 års periode med 62 af i alt 120 stemmer; 42 medlemmer af Knesset undlader at stemme for at tilkendegive, at de er modstandere af, at en mand er præsident i mere end 10 år.

November 1962

1. – Den amerikanske flåde genoptager sine karantæneforanstaltninger (se 22/10), der har været indstillet i 2 dage under generalsekretær U Thants besøg i Havana. Ministerpræsident Fidel Castro afviser international kontrol med demonteringen af de russiske baser. I New York forhandler viceministerpræsident Anastas Mikojan (på vej til Cuba) med U Thant og den amerikanske FN-delegerede Adlai Stevenson om Cubasituationen. – 2. Præsident Kennedy meddeler, at det ved luftrekognoscering er konstateret, at de russiske raketbaser på Cuba er demonteret, men karantænen vil blive fortsat, indtil spørgsmålet om international inspektion har fundet en tilfredsstillende løsning. – 9. Russiske skibe begynder hjemtransporten af de russiske raketvåben fra Cuba. Efter overenskomst mellem USA og Sovjetunionen kontrolleres transporterne af de amerikanske luft- og søstridskræfter. Borttransporten meldes afslutet 11/11. – 15. Fidel Castro protesterer i en skrivelse til U Thant mod amerikanske rekognosceringsmaskiners krænkelse af det cubanske luftrum og truer med at nedskyde amerikanske fly over Cuba. – 20. USA ophæver karantænen, efter at Sovjetunionen har erklæret sig rede til også at hjemføre de russiske bombemaskiner af typen II-28 fra Cuba. Luftrekognosceringen derimod bliver fortsat, indtil der er skabt en international inspektion i Cuba, der kan hindre genindførelse af offensive våben. – 21. Sovjetunionen ophæver det militære alarmberedskab. – 24. Cuba demobiliserer. – 26. Mikojan afslutter sit besøg i Havana. På tilbagerejsen forhandler han i Washington med præsident Kennedy og udenrigsminister Dean Rusk, og det meddeles 29/11, at parterne er enedes om, at forhandlingerne om den endelige løsning af Cubakrisen skal føres af de to staters FN-delegerede.

De første amerikanske våbenleverancer (se 20/10) ankommer til Calcutta. Det indiske kommunistiske partis nationalråd vedtager en resolution, der fordømmer den kinesiske aggression. – 2. Ministerpræsident Khrushchev foreslår Nehru forhandlinger med Kina på grundlag af det kinesiske forslag af 24/10. – 5. Nehru erklærer, at der først kan forhandles, når de kinesiske tropper er trukket tilbage til deres udgangsstillinger. Pakistans præsident Ayub Khan udtaler frygt for, at de engelske og amerikanske våbenleverancer til Indien skal føre til en skærpelse og udvidelse af den indisk-kinesiske konflikt. – 7. Krishna Menon træder tilbage som minister for rustningsproduktion. En række ledende prokinesiske indiske kommunister arresteres. – 10. Nehru meddeler, at Sovjetunionen vil opfylde kontrakten om levering af MIG-jagere til Indien. – 14. Førsteministeren i staten Maharashtra, Y. B. Chavan, udnævnes til forsvarsminister. – 17. Det amerikanske udenrigsministerium meddeler, at Indien har lovet kun at anvende de amerikanske våbenleverancer i kampen mod Kina, og at USA har forsikret Pakistan om, at USA i tilfælde af indisk misbrug af våbenhjælpen vil gøre alt for at hindre en aggression mod Pakistan. – 21. Den kinesiske regering proklamerer våbenstilstand og meddeler, at de kinesiske tropper vil blive trukket tilbage til stillinger 20 km fra demarkationslinien af 7/11 1959. Samtidig foreslås forhandlinger mellem Nehru og det kinesiske kommunistiske partis førstesekretær Mao Tsetung. – 30. Nehru og Ayub Khan erklærer sig rede til at gøre et nyt forsøg på at bilægge Kashmirkonflikten.

Grækenlands associeringsaftale med EEC træder i kraft.

4. – Præsident Kennedy giver meddelelse om standsning af de amerikanske kernevåbenforsøg i atmosfæren. – 6. FNs generalforsamling vedtager med 75 stemmer mod 0, medens 21 undlader at stemme, en resolution om standsning af kernevåbenforsøg fra 1/1 1963. Samtidig vedtages et engelsk-amerikansk forslag, hvorefter

en overenskomst om standsning af kernevåbenforsøg skal indeholde effektive kontrolbestemmelser. Vedtagelsen sker med 51 stemmer mod 10, 40 undlader at stemme. – 7. Ministerpræsident Khrushchev bebuder standsning af de russiske forsøg i atmosfæren fra 20/11.

5.–14. – På det bulgarske kommunistiske partis 8. kongres godkendes en række ændringer i partiets øverste ledelse. – 19. Nationalforsamlingen vælger partiets førstesekretær Todor Zhivkov til ministerpræsident.

6. – Det franske forfatningsråd erklærer med 6 stemmer mod 4, at det ikke er kompetent til at afgøre, om forfatningsændringen (se 3/10) er grundlovsstridig og ikke kan ophøjes til lov. – 12. Socialistlederen Guy Mollet anbefaler vælgerne i de få tilfælde, hvor kampen i anden valgomgang står alene mellem en gaullist og en kommunist, at stemme på kommunisten. Regeringens tilhængere angriber udtalelsen som en trussel om en ny folkefront under kommunistisk herredømme, og de øvrige ikke-kommunistiske oppositionspartier tager afstand fra Mollet. – 18. Ved første omgang af valget til nationalforsamling er valgdeltagelsen kun 68,75 pct. I alt 96 kandidater, deraf 44 UNR-UDT, 3 andre gaullister (Association pour la Cinquiéme République, dannet 17/10 af André Malraux m. fl.) samt 18 kandidater, som støttes af Association pour la Cinquiéme République, opnår absolut flertal i deres valgkredse og er dermed valgt. Stemmefordelingen i moderlandet er (indenrigsministeriets klassifikation): kommunister 21,8 (1958: 18,9) pct., yderste venstre 2,4 (1,8) pct., socialister 12,6 (15,5) pct., radikale 3,7 (4,7) pct., venstre centrum 3,8 (3,6) pct., UNR (det gaullistiske Unionen for den nye Republik) 31,9 (17,5) pct., folkerepublikanerne (MRP) 8,9 (11,7) pct., uafhængige 4,4 (6,2) pct., CNI (højre) 9,1 (13,9) pct., det republikanske centrum 0,5 (3,0) pct. og det yderste højre 0,8 (3,2) pct. – 26. Efter anden valgomgang 25/11 opgør indenrigsminister Roger Frey resultatet for 480 kredse (d. v. s. bortset fra to oversøiske territorier) således: kommunister 41, yderste venstre 5, socialister 67, radikale 25, venstre centrum 19, UNR-UDT 234, MRP 38, uafh. republikanere 22, uafhængige (CNI) 17, det republikanske centrum 1. Herefter har UNR-UDT haft en nettogevinst på 64 mandater, og 272 eller 274 deputerede i den nye nationalforsamling er godkendt af Association pour la Cinquiéme République. Også socialister og kommunister har forøget deres mandattal, kommunisterne fra 10 til 41, medens MRP og navnlig CNI er gået stærkt tilbage.

Ved valgene i USA besætter demokraterne 259 (÷2) og republikanerne 176 (+2) pladser i repræsentanternes hus. Af de 39 pladser i senatet, der er på valg, tilfalder 23 demokraterne og 16 republikanerne, og senatet består herefter af 68 (+4) demokrater og 32 (÷4) republikanere. Blandt de nyvalgte senatorer er præsident Kennedys yngste broder Ted Kennedy. Det mislykkes for den tidligere republikanske præsidentkandidat Nixon at erobre guvernørposten i Californien.

FNs generalforsamling vedtager med 67 stemmer mod 16 (23 undlader at stemme) en resolution om sanktioner mod den sydafrikanske republik, evt. udelukkelse af FN, hvis den ikke ændrer sin racepolitik.

Saudi Arabien afbryder de diplomatiske forbindelser med Den forenede arabiske Republik.

7. – Ministerpræsident Khrushchev udtaler ved en modtagelse i anl. af 45 års dagen for oktoberrevolutionen, at efter afspændingen af Cubasituationen bliver Berlinspørgsmålet stadig mere aktuelt.

En konference i London om Britisk Guyanas forfatning ender uden resultat, idet lederne af de politiske partier i Guyana ikke kan enes om valgsystemet og andre spørgsmål.

8. – Underhuset bemyndiger med 319 stemmer mod 221 regeringen til at fortsæt-

te forhandlingerne om Storbritanniens indtræden i EEC.

18. – Ved parlaments (nationalråds) valget i Østrig får folkepartiet 45,4 (1959: 44,2) pct. af de afgivne stemmer og 81 (79) mandater, socialisterne 44,0 (44,8) pct. og 76 (78) mandater og frihedspartiet 7,0 (7,2) pct. og 8 (8) mandater.

19. – En politisk krise, der er opstået i Vesttyskland i forbindelse med en aktion mod ugebladet Der Spiegel, tilspidses, idet FDPs forbundsstyrelse og parlamentsgruppe beslutter at trække partiets ministre ud af forbundsregeringen. De pågældende ministre indgiver derefter deres afskedsbegæring. – 20. Samtlige CDU-CSU-ministre erklærer sig rede til at træde tilbage for at lette en genoprettelse af koalitionen med FDP. – 30. Forsvarsminister Franz-Josef Strauss (CSU) erklærer, at han p. gr. af FDPs holdning giver afkald på en post i et nyt ministerium Adenauer.

20.–24. – Det ungarske kommunistiske partis 8. kongres i Budapest præges ligesom det bulgarske kommunistiske partis kongres (se 5.–14/11) af modsætningerne mellem kommunistpartierne i Kina og Albanien på den ene side og partierne i de øvrige østbloklande på den anden. Det ungarske partis førstesekretær, Janos Kadar, genvælges.

23. – I London afsluttes en konference om Nyasalands fremtidige forfatning. Der er opnået enighed om selvstyre som overgang til fuld uafhængighed.

24. – Algeriets udenrigsminister, Mohammed Khemiste, kræver revision af de afsnit i Evianoverenskomsten, der er uforenelige med en neutralitetspolitik. – 29. Det kommunistiske parti i Algeriet forbydes.

Ved parlamentsvalget i Jordan er der i modsætning til valget i oktober 1961 mulighed for at kandidere uden officiel tilladelse, og af 168 kandidater vælges kun 3 uden modkandidat. Ministerpræsident Wasfi Tell udtaler sin tilfredshed med, at der er skabt en sund opposition.

25. – Ved parlamentsvalget i Urugay opnår regeringspartiet, »Blancos«, ca. 466.000 stemmer og det største oppositionsparti, »Colorados«, ca. 459.000 stemmer, men der er strid om ca. 68.000 stemmer, og en valgdomstol skal foretage en eftertælling.

30. – FNs generalforsamling vælger enstemmigt U Thant til FNs generalsekretær for tiden indtil 3/11 1966 (se 3/11 1961).

December 1962

1. – Premierminister Nehru afviser Kinas våbenstilstandsforslag af 21/11, idet store dele af Ladakh også efter tilbagetrækningen af de kinesiske tropper bag demarkationslinien af 7/11 1959 vil være under kinesisk kontrol. Samme dag begynder de kinesiske tropper tilbagerykningen. – 4. Nehru erklærer, at blokfrihed efter hans opfattelse trods den kinesiske aggression stadig er den bedste politik for Indien. – 9. Kina kræver i et memorandum entydig stillingtagen af den indiske regering til våbenstilstandstilbudet og til den foreslåede oprettelse af en demilitariseret zone på begge sider af demarkationslinien. – 19. Indien erklærer, at det ikke vil affinde sig med demarkationslinien af 7/11 1959, men kræver de kinesiske troppers tilbagetrækning bag linien af 8/9 1962.

Russiske skibe begynder, under kontrol af amerikanske luft- og søstridskræfter, borttransporten af de på Cuba stationerede bombemaskiner (se 1/11). 6/12 meddeler det amerikanske forsvarsministerium,

at 42 bombemaskiner er ført bort, og at der ikke kan iagttages flere på de cubanske flyvepladser. – 10. Udenrigsminister Rusk udtaler, at der i øjeblikket findes flere tusinde russiske soldater på Cuba, til dels i godt bevæbnede og organiserede kampenheder. – 23. Cuba frigiver 1113 fanger fra invasionen i april 1961 mod levnedsmidler og medicin fra USA.

I trontalen ved åbningen af Jordans nye parlament (se 24/11) meddeler kong Hussein, at politiske partier (forbudt i 1957) igen vil blive tilladt.

2.–8. – Under det italienske kommunistiske partis 10. kongres i Rom træder modsætningerne mellem Kina og Albanien på den ene side og de øvrige kommunistiske partier på den anden stærkt frem, især i forhold til Cuba-krisen og Jugoslavien. Det samme er tilfældet på det tjekoslovakiske kommunistpartis 12. kongres i Prag 4.–8/12.

3. – Ved en regeringsomdannelse i Portugal overtager general Manuel Gomez de Araujo forsvarsministeriet efter ministerpræsident Salazar. Desuden sker der en række andre ændringer.

4. – Congos centralregerings tropper erobrer byen Kongolo i Nord-Katanga fra det katangesiske gendarmeri. 15/12 besættes byen af FN-tropper. – 12. Såvel FNs generalsekretær U Thant som Congos regeringschef Adoula opfordrer en række stater til ikke at aftage malme og metaller fra Katanga, med mindre centralregeringen har givet udførslen fri. – 28. FN-tropper besætter gendarmeriets hovedkvarter i Elisabethville – 30. Præsident Tshombe flygter til Syd Rhodesia. Han bebuder, at han vil vende tilbage til Katanga og organisere guerillakrig mod FN. – 31. Generalsekretær U Thant foreslår forhandlinger mellem centralregeringen og mineselskabet Union Miniére i Katanga om selskabets fremtidige skattebetalinger til centralregeringen, gendarmeriets henlæggelse under centralregeringen, afskedigelse af alle udenlandske lejesvende i Katanga og udarbejdelsen af en forbundsforfatning fra Congo. Han erklærer siden, at FN intet vil foretage sig mod Tshombe, når han vender tilbage til Katanga, men giver ham ca. 14 dages frist til at gå ind på de foreslåede foranstaltninger med henblik på Congos genforening.

5. – Sovjetunionen og USA har sluttet overenskomst om samarbejde ved den fredelige udforskning og udnyttelse af verdensrummet.

6. – Den franske regering under Georges Pompidou rekonstrueres; der sker dog ingen ændringer på de vigtigste poster. – 10. Den officielle partigruppering i den nyvalgte nationalforsamling (se 6/11) er som følger: UNR-UDT (gaullister) 219, socialister 66, det demokratiske centrum (MRP m. fl.) 55, kommunister 41, den demokratiske samling (især radikale) 39, uafhængige republikanere (bl. a. alle de uafhængige, som har modtaget støtte fra Association pour la Cinquiéme République) 33, uden for den officielle partigruppering (non-inscrits) 12, i alt 465, idet de 17 deputerede, som er blevet ministre, og som ifl. forfatningen skal nedlægge deres mandater inden 1 måned, ikke er medregnet. – 14. Nationalforsamlingen giver regeringen Pompidou et tillidsvotum med 268 stemmer mod 116.

7. – Ved en folkeafstemning i Marokko vedtages et forslag af kong Hassan II om indførelse af konstitutionelt monarki med overvældende majoritet.

8. – Modstandere af Malaysiaplanen (se 12/9) i det britiske protektorat Brunei på Nord Borneo gør oprør. Lederen af Raayat partiet, A. M. Azahari, proklamerer Borneos forenede Stater omfattende Brunei, Sarawak og Nord Borneo. – 12. Den britiske overkommando meddeler, at oprøret er slået ned.

9. – Tanganyika bliver republik inden for det britiske Commonwealth (se 29/6) med lederen af Tanganyika African Union, fhv. premierminister Julius Nyerere, som præsident og Rashidi M. Kawawa som vicepræsident. Kawawa fortsætter som premierminister. (Ved præsidentvalget i begyndelsen af november opnåede Nyerere ca. 1 1/8 mill. stemmer, medens hans eneste modkandidat, Zuberi Mtemvu, lederen af African National Congres, kun fik ca. 21.000 stemmer).

10. – Det endelige resultat af valgene til lovgivende råd i Nord Rhodesia under den nye forfatning (sat i kraft 11/9) er: Sir Roy Welenskys forenede føderalistparti (UFP) 16, det forenede afrikanske uafhængighedsparti (UNIP) under Kenneth Kaunda 14 og den afrikanske nationalkongres (ANC) under Harry Nkumbula 7 mandater. I de såkaldte nationale valgkredse er 8 af i alt 15 pladser ubesatte, fordi ingen af kandidaterne har opnået mindst 10 pct. af såvel de europæiske som de afrikanske stemmer. – 14. UNIP og ANC danner koalitionsregering med 3 mand fra hvert parti, af ANC's ministre er de to europæere; 4 ministerposter beklædes fortsat af embedsmænd. Kaunda udtaler, at de første forslag, der vil blive forelagt det lovgivende råd, er forslag om en ny forfatning og om udtræden af den centralafrikanske føderation.

11. – De politiske forhandlinger i Bonn (se 19/11) resulterer i en overenskomst mellem CDU-CSU og FDP om en ny koalitionsregering under forbundskansler Konrad Adenauer. 7 af de hidtidige ministre, deriblandt forsvarminister Strauss (CSU) er ikke medlemmer af det nye kabinet. Den nye forsvarminister efter Strauss er hidtidig ministerpræsident i Slesvig-Holsten, Kai Uwe von Hassel (CDU). Adenauer har erklæret, at han vil træde tilbage i efteråret 1963.

13. – I Schweiz vælger den forenede forbundsforsamling forbundsråd Willy Spühler til forbundspræsident for året 1963 efter Paul Chaudet.

14. – I Syd Rhodesia afholdes for første gang valg under forfatningen af 6/12 1961. Regeringspartiet United Federal Party får 29 og Rhodesian Front (dannet i marts 1962) 35 mandater; desuden vælges 1 uafhængig. Valget boycottes af de afrikanske nationalister. – 15. Premierminister Sir Edgar Whitehead indgiver regeringens afskedsbegæring, og 17/12 danner lederen af Rhodesian Front, Winston Field, ny regering. – 20. Regeringen ophæver restriktionerne på Joshua Nkomo's og over 100 andre ZAPU-medlemmers bevægelsesfrihed (se 12/10).

17. – I Senegal lader ministerpræsident Mamadou Dia tropper besætte nationalforsamlingen for at hindre et mistillidsvotum. Størstedelen af hæren stiller sig på præsident Senghors side. – 18. Mamadou Dia arresteres, og nationalforsamlingen vedtager enstemmigt en forfatningsændring, der indfører præsidentstyre.

I Syd Korea afholdes folkeafstemning om et forfatningsudkast fra den regerende militærjunta. Af 12,4 mill. stemmeberettigede stemmer 8,4 mill. ja og 2 mill. nej.

18.–21. – Præsident Kennedy og premierminister Macmillan forhandler i Nassau (Bahamaøerne). De enes om, at udviklingsarbejdet på Skybolt-raketten, som var bestemt til brug for såvel det amerikanske som det britiske luftvåben, skal standses. I stedet vil den amerikanske regering stille Polaris-raketter (uden atomladninger) til rådighed for Storbritannien, der vil bygge de nødvendige u-både, som sammen med en mindst lige så stor amerikansk styrke vil være til rådighed for indlemmelse i en NATO-atomstyrke. Macmillan har erklæret, at bortset fra tilfælde, hvor Storbritanniens højeste interesser står på spil, vil denne britiske styrke blive brugt til forsvar for den vestlige alliance.

19. – USA anerkender republikken Jemen. I erklæringen gives udtryk for tilfredshed

med, at Den forenede arabiske Republik vil trække sine tropper tilbage fra Jemen i samme udstrækning som de udenlandske tropper, der støtter imam Mohammed el Badr, bliver trukket tilbage.

Den britiske regering godkender Nyasalands ret til at udtræde af Føderationen Rhodesia og Nyasaland.

20. – I Bruxelles undertegnes en 5-årig associeringsoverenskomst mellem EEC og 18 afrikanske stater. Cypern anmoder EEC om forhandling om associering.

26. – I Peking underskrives en grænseaftale mellem Kina og den mongolske folkerepublik.

27.–29. – Forhandlinger mellem Indien og Pakistan om en løsning af Kashmirproblemet (se 1/11) finder sted i Rawalpindi. De vil blive fortsat i midten af januar 1963 i Ny Delhi.

28. – Efter forhandlinger i Peking siden 12/10 er der opnået principiel enighed mellem Pakistan og Kina om grænsen mellem de to stater.

DANMARK

Oktober 1962

2. – Folketingsåret 1962–63 åbnes med statsminister Krags redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger. Han betegner det som en hovedopgave at genoprette den økonomiske balance, hvorved regeringens politik vil tage sigte på at fastholde og fortsætte den linie, som blev aftalt ved forårets forlig om den økonomiske politik.

3. – Finansminister Hans R. Knudsen fremsætter forslag om ændringer i toldloven (nedsættelse af tolden over for EFTA-landene fra 60 til 50 pct. af basistolden fra 31/10). Forslaget vedtages enstemmigt 25/10.

Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om skærpelse af loven om forhandling af æg med det formål at gøre kontrollen med opkrævningen af hjemmemarkedsafgifterne mere effektiv.

4. – De skandinaviske forsvarsministre har på et møde i København besluttet, at der ikke skal opstilles nordiske FN-beredskabsstyrker, idet der ikke er mulighed for at binde flere styrker til FN-formål, før opgaverne i Congo og det mellemste Østen er løst.

Arbejdsminister Bundvad fremsætter forslag om ophævelse af de kommunale beskæftigelsesudvalg (vedtages enstemmigt ved 3. beh. 7/11) og undervisningsminister K. Helveg Petersen genfremsætter forslaget om at gøre Danmarks Lærerhøjskole til højere læreanstalt. Undervisningsministeren fremsætter endvidere forslag til lov om udbygning af Danmarks tekniske Højskole og Danmarks Ingeniørakademi, hvorefter monopoltilsynet får beføjelse til anvendes 500 mill. kr. til byggeriet på Lundtoftesletten.

Handelsminster Baunsgaard fremsætter forslag til lov om indseende med priser, hvorefter monopoltilsynet får beføjelse til selv at iværksætte undersøgelser og træffe foranstaltninger også på vareområder, hvor der ikke er konkurrencebegrænsning.

Fællesrådet for danske Tjenestemands- og Funktionærorganisationer kræver lønforbedringer, en effektiv skatteligning, forhøjelse af proportionalskattegrænsen og løsning af problemerne omkring sambeskatningen. Man beklager, at skatter og afgifter udgår af det lønregulerende pristal, og kræver statsanerkendelse af funktionærernes og tjenestemændenes arbejdsløshedskasse.

9. – Den faste voldgiftsret kender Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds strejkevarsel for 138 arbejdere på Frichs Fabrikker i Århus lovlig og fastslår dermed, at arbejderne må have samme ret som arbejdsgiverne til at opsige en akkordprisliste og derpå, når timelønnen anses for utilfredsstillende, søge forholdet ændret ved behørigt varslet arbejdsstandsning.

Danmarks Rederiforening erklærer, at foreningen ikke har nogen ret til at gribe ind i medlemmernes fri dispositionsret vedr. sejladsen på Cuba; man forventer dog, at medlemmerne fortsat vil undlade at sejle våben og ammunition dertil.

14. – LO-formanden, Eiler Jensen, skriver i Aalborg Stiftstidende, at LO ved overenskomstforhandlingerne vil tage et vist hensyn til den økonomiske situation og til produktion og produktivitet, men man vil ikke fraskrive sig retten til at gøre proportionale fremskridt, og man vil ikke gå med til, at forligsinstitutionen skulle basere sin vurdering på økonomisk-statistisk materiale.

15. – Konflikten på Frichs Fabrikker (se 9/10) bringes til ophør ved en aftale mel-

lem »jernets« arbejdsgivere og smede- og maskinarbejderforbundet, hvorefter akkordpriserne forhøjes med 4 pct. (ca. 20 øre i timen). Kravet om forhøjelse af grundlønningerne bortfalder.

16. – Udenrigsminister Per Hækkerup udtaler efter samtaler i London med medlemmer af den britiske regering, at spørgsmålet om Danmarks optagelse i EEC kan ventes klarlagt i løbet af foråret 1963. I anledning af rygter om en intern fællesmarkedsrapport, der skulle anbefale, at Danmark og Norge kun tilknyttes EEC som associerede, udtaler han, at der, så vidt det har kunnet oplyses, på intet tidspunkt har foreligget et sådant forslag på regeringsplan. Han oplyser endvidere, at han i London har drøftet fiskerigrænseproblemer med landbrugs- og fiskeriminister Christopher Soames, der erklærede sig indforstået med, at forhandlingerne om en ny aftale (se 18/4) indledes om et par måneder.

17. – Nationalbankdirektør Svend Nielsen udtaler, at såfremt organisationerne svigter, og en forfejlet indkomstpolitik ikke kan afbødes ved finanspolitiske indgreb, må lovgivningsmagten supplere finanspolitikken med en indkomstpolitik.

20.–21. – På retsforbundets landsmøde i København genvælges fhv. folketingsmand Niels Andersen som formand med 187 stemmer af 295 mulige.

23. – Trafikminister Lindberg fremsætter forslag om forhøjelse af statsbanetaksterne med godt 50 mill. kr. årligt fra 1/12, og finansminister Hans R. Knudsen fremsætter forslag om beskatning af kooperative virksomheder, i alt væsentligt i overensstemmelse med et forslag fremsat 8/3, men ikke færdigbehandlet.

27. – Smedeforbundets formand, folketingsmand Hans Rasmussen, afviser arbejdsgivernes forslag om uændrede overenskomster (se 28/9).

31. – Udenrigsminister Per Hækkerup redegør i folketinget for den internationale situation, specielt Cubakonflikten. Redegørelsen efterfølges af debat.

Arbejdsgiverforeningens og LOs forhandlingsudvalg enes om en »køreplan« for overenskomstforhandlingerne 1962–63 (se 24/9).

November 1962

4. – Finansminister Hans R. Knudsen afgår ved døden, 58 år gammel.

Forbundsformand Hans Rasmussen foreslår, at lovgivningsmagten fastsætter det antal millioner, som kan fordeles til lønmodtagerne i LO, på samme måde som det er sket for landbruget. Han tilføjer, at hvis et forhastet mæglingsforslag denne gang ophøjes til lov, vil det fremkalde almindeligt anarki på arbejdsmarkedet.

8. – Ved lagtingsvalget på Færøerne opnår koalitionspartierne i landsstyret tilsammen 16 af i alt 29 mandater mod hidtil 17 af 30 (antallet af tillægsmandater er »flydende«). Af koalitionspartierne får socialdemokratiet 27,5 (1958: 25,8) pct. af de afgivne stemmer og 8 (8) mandater, sambandspartiet 20,4 (23,7) pct. og 6 (7) mandater og det gamle selvstyreparti 5,9 (5,9) pct. og 2 (2) mandater. I øvrigt får folkeflokken 20,2 (17,8) pct. af stemmerne og 6 (5) mandater, det republikanske selvstyreparti 21,6 (23,9) pct. og 6 (7) mandater og fremskridtspartiet (Kjartan Mohr) 4,4 (2,9) pct. og 1 (1) mandat. Valgdeltagelsen er 74 pct. mod 71 pct. i 1958.

9. – Efter at departementschef Erik Ib Schmidt, det økonomiske sekretariat, har sagt nej til at blive finansminister, over-

tager forsvarsminister Poul Hansen finansministeriet, medens socialdemokratiets forsvarspolitiske ordfører, folketingsmand Victor Gram bliver forsvarsminister (den officielle udnævnelse sker 15/11). Erik Ib Schmidt bliver departementschef i finansministeriet. Statsministeren udtaler, at det er regeringens hensigt senere at søge tilvejebragt en deling af finansministeriet.

På LOs formandsmøde opstilles flg. krav til de kommende overenskomster: 1) nedsættelse af arbejdstiden, specielt for skiftehold og ved kontinuerlig drift, 2) lønforhøjelser fortrinsvis for de lavtlønnede, 3) ligeløn for mænd og kvinder og ensartede dyrtidstillæg, 4) forhøjelse af ferie- og søgnehelligdagsbetaling, 5) efterlønsordning.

10. – Arbejdsmandsforbundets repræsentantskab opstiller 18 overenskomstkrav, deriblandt en mindsteløn på 275 kr. om ugen og regulering af de overenskomstmæssige mindstelønninger og normallønninger én gang årligt i takt med stigningen i gennemsnitsfortjenesten.

10.–11. – På det konservative folkepartis landsrådsmøde i Aalborg giver folketingsgruppens politiske ordfører, Poul Møller, udtryk for ønsket om valg i 1963, når folketinget har sagt ja til Danmarks optagelse i EEC. Folketingsgruppens formand, fhv. minister Poul Sørensen, understreger, at samarbejdet med venstre er lige så stærkt, som da det begyndte for 12 år siden. Folketingsmand Knud Thestrup fremlægger folketingsgruppens tanker om ejendomsret for alle (selvejerdemokrati), og rektor Karl Olsen forelægger partiets skoleprogram, herunder obligatorisk 8. skoleår. Det konservative folkeparti har i det forløbne år haft en medlemsfremgang på 2500 og tæller nu 116.200 medlemmer.

12. – På EECs ministerrådsmøde i Bruxelles understreger udenrigsminister Per Hækkerup Danmarks vilje til at deltage i fællesskabets politiske samarbejde. Fra rådets side tilkendegives, at endelig beslutning for Danmarks vedkommende vil kunne træffes umiddelbart efter de afsluttende forhandlinger med Storbritannien.

14. – Dansk Arbejdsgiverforenings hovedbestyrelse formulerer sine overenskomstkrav: 2 års lønpause uden pristalsregulering.

16. – Boligminister Carl P. Jensen offentliggør regeringens byggeprogram.

17. – Statsminister Krag besvarer et brev fra premierminister Nehru indeholdende en redegørelse for den indisk-kinesiske grænsestrid med en forsikring om den danske regerings dybe sympati for Indien i dets nuværende vanskelige situation.

Det republikanske selvstyreparti opfordrer de andre færøske selvstyrepartier – folkeflokken, fremskridtspartiet og det gamle selvstyreparti – til at etablere et regeringssamarbejde (se 8/11).

18. – Niels Bohr afgår ved døden, 77 år gammel.

20. – Kul- og stålunionen har officielt opfordret Danmark til forhandlinger om medlemsskab (se 19/3).

22. – Arbejdsmandsforbundets formand, Alfred Petersen, vender sig mod de fagforeningsfolk, der fremmaner arbejdsløshedsspøgelset som en konsekvens af arbejdernes overenskomstkrav og erklærer, at et lavtlønstillæg ikke behøver at smitte af på de øvrige samfundsgrupper. Han kræver mindst halvårlige lønforhandlinger, hvis pristalsreguleringen afskaffes.

23. – Ved en dansk-polsk aftale er der åbnet mulighed for en yderligere udvidelse af samhandelen i årene 1963–65.

I et møde i socialdemokratiets hovedbestyrelse meddeler fhv. statsminister Kampmann, at han af helbredshensyn ser sig nødsaget til at afgive posten som partiformand. Hovedbestyrelsen konstituerer der-

efter statsminister Krag som formand indtil partiets næste kongres i 1965. Formanden for smedeforbundet, folketingsmand Hans Rasmussen, fortsætter som partiets næstformand.

24. – Boligministeriet har udsendt en ny bekendtgørelse om regulering af byggevirksomheden. Herefter må lejligheder højst have 130 m² udnytteligt beboelsesareal. Endvidere inddrages en række kommuner under igangsættelsesstopområderne ved Aalborg, Århus og Odense.

28. – Landbrugets Arbejdsgiverforening vil følge industriens linie og foreslå uændrede overenskomster i 2 år, erklærer formanden for landbrugets arbejdsgiverforeninger på Fyn, J. Axel Hansen.

29. – Fhv. stats- og udenrigsminster Erik Scavenius er afgået ved døden, 85 år gammel.

30. – Finansminister Poul Hansen fremsætter forslag til finanslov for 1963–64 og forslag til udskrivningslov fro 1963–64 med de ved det politiske forlig i foråret 1962 aftalte skattelettelser samt forslag om en ændring af ligningsloven, hvorefter der fra 1964 indføres et fast fradrag på 1,5 pct. af ejendomsværdien pr. lejlighed i 1- og 2-familiehuse i stedet for det nuværende fradrag af reparationsudgifter og andre driftsudgifter bortset fra renter og skatter. Finansministeren erklærer, at en begrænsning af statsudgifterne kun kan ske ved ændring af udgiftslove, og at statsudgifter til lønstigninger ud over 3 portioner dyrtidstillæg efter januarpristallet og andre udgiftsstigninger, f. eks. ved ny lovgivning, kun kan gennemføres, hvis der gennem nye statsindtægter skabes muligheder for det. Endelig kan omfattende, almindelige lønstigninger med pres på valutareserven gøre en senere forhøjelse af kasseoverskuddet nødvendig.

Økonomiministeren fremlægger en ekstraordinær økonomisk halvårsoversigt fra det økonomiske sekretariat og advarer mod en bølge af løn- og prisforhøjelser, som går ud over den snævre margin, valutabeholdningen efter de vedvarende valutatab sætter.

December 1962

1. – Nationalbanken henstiller til bankerne at yde deres bidrag til afdæmpning af efterspørgselspresset ved ikke at udbetale højere udbytte for 1962 end for det foregående regnskabsår.

3. – Det økonomiske Råd (se 28/9) holder sit første plenarmøde, der indledes med en redegørelse af professor Carl Iversen for formandskabets opfattelse af rådets opgaver og muligheder.

4. – Statsminister Krag rejser spørgsmålet om en anden form for folketingets behandling af finanslovforslaget, måske således, at de større udgiftsområder af den pågældende fagminister blev gennemgået og kommenteret som supplement til finansministerens forelæggelse af statsbudgettet som helhed.

5. – Folketingsmand Alsing Andersen (s), forsvarsminister 9/4 1940, afgår ved døden, 69 år gammel.

7. – LO og landbrugets arbejdsgiverforening når til enighed om forslag til en hovedaftale, som skal forelægges de to organisationers kompetente forsamlinger. Aftalen ligger tæt op ad industriens hovedaftale.

10. – Vejdirektoratet går i en rapport ind for, at de jyske motorveje anlægges i Øst-

jylland, og går dermed imod professor Humlums plan om en motorvej langs den jyske højderyg.

Formanden for den konservative folketingsgruppe, Poul Sørensen, har dementeret en udtalelse af økonomiminister Philip om, at v. og k. f. ikke mere synes at stå så hårdt på kravet om en lettelse af de direkte skatter.

12. – På et fællesmøde af det radikale venstre og retsforbundet i København foreslår Aage Fogh (r. v.) et samarbejde mellem de to partier ved det kommende valg, hvorved r. v. skal hjælpe rf. til at erobre et kredsmandat og således få mulighed for at få andel i tillægsmandaterne.

14. – Monopoltilsynets direktorat kommer i en redegørelse for pris- og avanceudviklingen febr.–nov. 1962 til det resultat, at pris- og avancestigningen som helhed næppe har været større, end hvad der kan begrundes med omsætningsafgiften, hjemmemarkedsordningerne for landbruget og stigende omkostninger, især lønudgifter.

18. – Sø- og handelsretten dømmer landbrugsministeriet til at betale eksportør Hans Bundgaard 93.000 kr. som erstatning for tab som følge af nægtet eksporttilladelse.

19. – Det økonomiske Råds formandskab offentliggør en redegørelse til regeringen om det realøkonomiske grundlag for de kommende måneders økonomisk-politiske afgørelser og henstiller, at der søges en samlet løsning på lønpolitik, skattepolitik og landbrugsordninger.

Udenrigsminister Per Hækkerup erklærer i en tale i Bruxelles, at det vil være en ulykke, hvis der skal rejses handelsskranker mellem Sverige og Danmark og tillige mellem Norge og Sverige, men han er overbevist om, at der inden udgangen af 1963 vil være fundet en løsning for de neutrale landes forhold til EEC.

Shell har endelig besluttet at opføre et raffinaderi på det areal, man har erhvervet ved Fredericia. Raffinaderiet bliver med en årskapacitet af 2 mill. tons det største i Norden.

21. – Øresundsudvalget og Svenska Öresundsdelegationen anbefaler i en betænkning en kombineret vej- og jernbanebro mellem Højstrup nord for Helsingør og Sofiero nord for Hälsingborg.